

Dyskryminacja ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne: Orzecznictwo TSUE ze szczególnym naciskiem na sprawę C-417/23

*Seminarium ERA
Kraków, 1 września 2025 r.*

*dr hab. Pia Justesen
pia@piajustesen.com*

Funded by
the European Union

Kopenhaga i inne miasta planują masowe eksmisje w ramach „eksperymentu społecznego” mającego zachęcać do integracji

Osiedle mieszkaniowe Mjølnerparken w Kopenhadze – duński rząd umieścił ten rejon w tzw. „wykazie gett”. Zdjęcie: Andrew Kelly/Reuters

The Guardian, 11 marca
2020 r.

Duńska umowa w sprawie gett z 2018 r.: zero gett w 2030 r.

W 2018 r. duński rząd ogłosił strategię pt. „Dania bez społeczności równoległych – zero gett w 2030 r.” W dokumencie podkreślono zamiar utworzenia spójnej Danii, **„bez społeczności równoległych” wśród osób z krajów innych niż zachodnie.**

Pojęcie „getto” odnosi się tu do dzielnic mieszkaniowych, w których ponad 50% mieszkańców stanowią osoby sklasyfikowane jako imigranci lub ich potomkowie z krajów innych niż zachodnie, i które dodatkowo spełniają co najmniej dwa społeczno-ekonomiczne kryteria dotyczące stopy bezrobocia, wskaźnika przestępczości, średniego dochodu oraz wykształcenia.

Ét Danmark uden parallelsamfund

Ingen ghettoer i 2030

Usiedle
sklasyfikowane
jako „getto”
ponosi
konsekwencje

Byrummonitor

Foto: Finn Frandsen

Byrummonitor, 24 czerwca

2025

Byrummonitor

Arkivfoto. Omdannelse af karréer i Mjølnerparken på Nørrebro i januar 2024. I april 2024 var de første nye lejeboliger klar til udlejning som led i en udviklingsplan.

Byrummonitor, 14 lutego 2025 r.

Domy zostały wyburzone,
najemcom wypowiedziano,
umowy, a zasoby
mieszkalnictwa publicznego
trafiły na prywatny rynek
wynajmu.

Prawo antydyskryminacyjne Unii – dyrektywa w sprawie równości rasowej

Cel dyrektywy Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzającej w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne (dyrektywa w sprawie równości rasowej)

Preambuła:

- „walka z dyskryminacją takich grup, jak mniejszości etniczne” (Motyw 8)
- rozwój „demokratycznych i tolerancyjnych społeczeństw, umożliwiających uczestnictwo wszystkich osób, bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne (Motyw 12)

Art. 1:

- „Niniejsza dyrektywa ma na celu wyznaczenie ram walki z dyskryminacją ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne oraz wprowadzenie w życie w Państwach Członkowskich zasady równego traktowania.”

Zakres dyrektywy w sprawie równości rasowej

- Zakres podmiotowy: „**wszystkie osoby**, zarówno sektora publicznego, jak i prywatnego, włącznie z instytucjami publicznymi” (art. 3 ust. 1)
 - Ma zastosowanie do osób fizycznych i prawnych (Motyw 16)
 - Ma zastosowanie do obywateli Unii i państw trzecich (Motyw 13)
 - ALE: wyjątek ze względu na obywatelstwo (art. 3 ust. 2)
- Zakres przedmiotowy (art. 3 ust. 1):
 - Zatrudnienie, prowadzenia działalności na własny rachunek oraz szkolenie zawodowe
 - Członkostwo w związkach zawodowych/ stowarzyszeniach pracodawców
 - Ochrona społeczna i świadczenia społeczne
 - Edukacja
 - Dostęp do dóbr i usług oraz dostarczania dóbr i usług publicznie dostępnych, włącznie z zakwaterowaniem

Pojęcie „pochodzenia rasowego lub etnicznego”

- Dyrektywa w sprawie równości rasowej ma zastosowanie do „dyskryminacji ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne” (art. 1)
- Dyrektywa nie zawiera definicji pojęcia „pochodzenie rasowe lub etniczne”
- Motyw 3: odniesienie do **międzynarodowych konwencji**, w tym:
 - Międzynarodowej Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji rasowej
 - Europejskiej Konwencji Praw Człowieka
- Pojęcie to otrzymało wykładnię w kilku wyrokach TSUE (Feryn, Chez, Jyske, Finans)

Duńskie przepisy dotyczące gett

Art. 61a ustawy w sprawie mieszkalnictwa publicznego definiuje trzy rodzaje publicznych obszarów mieszkaniowych:

- **„Obszary mieszkaniowe podatne na zagrożenia”** – są to obszary spełniające co najmniej dwa z czterech kryteriów („kryteria społeczno-ekonomiczne”):
 - 1. Odsetek mieszkańców w wieku od 18 do 64 lat niezwiązanych z rynkiem pracy czy też niekształcących się przekracza 40 % (wartość obliczana jako średnia w ciągu ostatnich dwóch lat).
 - 2. Odsetek rezydentów skazanych za naruszenia przepisów kodeksu karnego, ustawy o broni lub ustawy o narkotykach jest co najmniej trzykrotnie wyższy od średniej krajowej (wartość obliczana jako średnia z ostatnich dwóch lat).
 - 3. Odsetek rezydentów w wieku od 30 do 59 lat posiadających jedynie wykształcenie podstawowe przekracza 60%.
 - 4. Średni dochód brutto podatników w wieku 15–64 lat w danym obszarze, z wyłączeniem osób pragnących się kształcić, jest niższy niż 55 % średniego dochodu brutto tej samej grupy w regionie.
- **„Społeczność równoległa”** (dawniej „getto”) to obszar spełniający dwa z czterech kryteriów społeczno-ekonomicznych, tak jak ma to miejsce w przypadku „obszaru mieszkaniowego podatnego na zagrożenia”, ale gdzie dodatkowo ponad 50 % mieszkańców to „imigranci i ich potomkowie z krajów innych niż zachodnie”.
- **„Obszar podlegający transformacji”** (dawniej „obszar silnie zgettoizowany”) to obszar, który spełniał kryteria „społeczności równoległej” przez ostatnie pięć lat.

Duńskie przepisy dotyczące gett

Pojęcia „imigranci i ich potomkowie z krajów innych niż zachodnie”

- „[d]o krajów zachodnich należą kraje UE, Andora, Australia, Kanada, Islandia, Liechtenstein, Monako, Nowa Zelandia, Norwegia, San Marino, Szwajcaria, Zjednoczone Królestwo, Stany Zjednoczone, Watykan.
- Do krajów innych niż zachodnie należą następujące państwa europejskie: Albania, Białoruś, Bośnia i Hercegowina, Kosowo, Macedonia, Mołdawia, Czarnogóra, Rosja, Serbia, Związek Radziecki, Turcja, Ukraina i Jugosławia. Wszystkie kraje Afryki, Ameryki Południowej i Centralnej oraz Azji. Wszystkie kraje Oceanii (inne niż Australia i Nowa Zelandia); za osoby z krajów innych niż zachodnie uznaje się też bezpaństwowców”.
- „Imigrant” jest osobą urodzoną za granicą, której żadne z rodziców nie jest obywatelem duńskim i nie urodziło się w Danii.
- „Potomek” to osoba, która urodziła się w Danii, której żadne z rodziców nie urodziło się w Danii i nie jest obywatelem duńskim albo której rodzice, nawet jeśli urodzili się w Danii i nabyli obywatelstwo duńskie, również zachowują obce obywatelstwo.

Cel duńskich przepisów

Obawy prawodawcy:

- „Imigranci z krajów innych niż zachodnie i ich potomkowie żyją w odizolowanych enklawach i nie przyjmują w wystarczającym stopniu duńskich norm i wartości”
- Potrzebne jest rozwiązanie ważnego problemu braku integracji w przypadku, gdy grupa imigrantów i ich potomków nie akceptuje duńskich wartości i izoluje się w społecznościach równoległych”
- „Znaczny wzrost populacji obywateli pochodzących z krajów innych niż zachodnie stworzył sprzyjające warunki dla rozwoju społeczności równoległych, w których duńskie wartości i normy nie są na pierwszym miejscu”.

Demonstration i KBH, Århus og Odense

september 2018

Plany zagospodarowani a przestrzennego powodem duńskich „spraw dotyczących gett” w Danii

www.almenmodstand.dk

- Art. 168b ustawy w sprawie mieszkalnictwa publicznego stanowi, że publiczne towarzystwa mieszkaniowe będące właścicielami takiego „obszaru podlegającego transformacji” (dawniej „obszaru silnie zgettoizowanego”) powinny, wspólnie z radą gminy, opracować **plan zagospodarowania przestrzennego**, wskazujący sposób, w jaki udział mieszkań z zasobów publicznych na obszarach podlegających transformacji ma zostać zmniejszony **do 40% do dnia 1 stycznia 2030 r.**
- Aby osiągnąć ten cel w planie zagospodarowania przestrzennego można przewidywać między innymi sprzedaż nieruchomości prywatnym deweloperom lub rozbiórkę czy też przekształcenie mieszkań rodzinnych w mieszkania dla młodych dorosłych. W takim przypadku należy rozwiązać umowę najmu z poprzednimi najemcami. Ustawa w sprawie mieszkalnictwa publicznego przewiduje, że rada gminna jest zobowiązana do znalezienia rozwiązania w zakresie przekwaterowania dla tych najemców i pokrycia związanych z tym kosztów.
- Najemcy, którzy znaleźli się w takiej sytuacji, tj. osoby mieszkające na dwóch obszarach podlegających transformacji — na osiedlu Schackenborgvænge w Slagelse oraz na osiedlu Mjølnerparken w Kopenhadze — zakwestionowali **zgodność z prawem planów zagospodarowania przestrzennego przyjętych na podstawie duńskich przepisów**

Pytania prejudycjalne przedstawione przez sąd apelacyjny regionu wschodniego, Dania.

- Czy termin **pochodzenie etniczne** obejmuje grupę osób zdefiniowanych jako „imigranci i ich potomkowie z krajów innych niż zachodnie”?
- A jeśli tak, to czy system opisany w niniejszej sprawie stanowi **bezpośrednią lub pośrednią dyskryminację**?

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Østre Landsret (Dania) w dniu 6 lipca 2023 r. – Slagelse Almennyttige Boligselskab – Afdeling Schackenborgvænge, XM, ZQ, FZ, DL, WS, JI, PB, VT, YB, TJ i RK / MV, EH, LI, AQ, LO i Social-, Bolig- og Ældreministeriet

(Sprawa C-417/23, Slagelse Almennyttige Boligselskab • Afdeling Schackenborgvænge)

Język postępowania: duński

Sąd odsyłający

Østre Landsret

Strony w postępowaniu głównym

Strona powodowa: Slagelse Almennyttige Boligselskab – Afdeling Schackenborgvænge XM. ZQ. FZ. DL. WS. JI. PB. VT. YB.TJ. RK

Strona pozwana: MV, EH, LI, AQ, LO, Social-, Bolig- og Ældreministeriet

Pytania prejudycjalne

Czy termin „pochodzenie etniczne” występujący w art. 2 ust. 2 lit. a) i b) dyrektywy 2000/43 należy interpretować w ten sposób, że, w okolicznościach takich jak występujące w niniejszej sprawie – w której zgodnie z duńską ustawą o mieszkalnictwie socjalnym przewidziany został obowiązek zmniejszenia proporcji mieszkalnictwa socjalnego w „obszarach transformacyjnych” i w której warunkiem uznania obszaru za obszar transformacyjny jest to, że ponad 50% mieszkańców danego obszaru mieszkaniowego to „imigranci i ich potomkowie z krajów innych niż zachodnie” – termin ten obejmuje grupę osób zdefiniowanych jako „imigranci i ich potomkowie z krajów innych niż zachodnie”?

Jeżeli odpowiedź na pytanie pierwsze jest w całości lub części twierdząca, czy ten art. 2 ust. 2 lit. a) i b) należy interpretować w ten sposób, że system opisany w niniejszej sprawie stanowi bezpośrednią lub pośrednią dyskryminację?

¹ Dyrektywa Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzająca w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne (Dz.U. 2000, L 180, s. 22).

Orzecznictwo TSUE:

„Imigranci i ich potomkowie z krajów innych niż zachodnie”

Firma **Feryn** (C-54/07) – niejednolita grupa, która jest traktowana mniej przychylnie

- „16 (...) opiera się na publicznych oświadczeniach kierownika tego przedsiębiorstwa, zgodnie z którymi — w ogólnym zarysie — jego przedsiębiorstwo poszukiwało monterów, lecz nie mogło zatrudnić „cudzoziemców” z uwagi na niechęć klientów do udostępniania tym osobom prywatnych mieszkań na czas wykonywania prac.”
- „34 (...) publiczne oświadczenia, w których pracodawca informuje, że w ramach swojej polityki rekrutacyjnej nie będzie zatrudniał osób o określonym pochodzeniu etnicznym lub rasowym, są wystarczające dla domniemania, w rozumieniu art. 8 ust. 1 dyrektywy 2000/43, że ma miejsce bezpośrednio dyskryminująca polityka zatrudnienia.”

Orzecznictwo TSUE:

„Imigranci i ich potomkowie z krajów innych niż zachodnie”

CEZ Razpredelenie Byłgarija AD (C-83/14) – definicja „przynależności etnicznej” oraz wprowadzenie „stereotypów”

- „46 (...) Pojęcie pochodzenia etnicznego bowiem, które opiera się na koncepcji, iż grupy społeczne cechuje w szczególności wspólnota narodowa, religijna, językowa, wspólnota kultury, tradycji i środowiska życiowego, stosuje się w odniesieniu do rromskiej wspólnoty (...)”
- „82 (...) CEZ RB twierdziła, iż jest zdania, że uszkodzenia i nielegalne przyłączenia zasadniczo są dokonywane przez takich obywateli o rromskim pochodzeniu. Takie twierdzenia sugerują bowiem, że sporna praktyka opiera się na stereotypach lub uprzedzeniach o charakterze etnicznym, co łączy zatem motywy rasowe z innymi motywami.”

Orzecznictwo TSUE:

„Imigranci i ich potomkowie z krajów innych niż zachodnie”

Jyske Finans (C-668/15) – dyskryminacja ze względu na „kraj urodzenia”

- „19 Pochodzenia etnicznego nie można bowiem określać na podstawie pojedynczego kryterium, ale – przeciwnie – musi ono opierać się na szeregu elementów, z których niektóre mają charakter obiektywny, a inne – charakter subiektywny. Ponadto bezsporne jest, że kraj urodzenia nie może w sposób ogólny i bezwzględny zastąpić całości elementów wspomnianych w pkt 17 niniejszego wyroku.”
- „20 W rezultacie kraj urodzenia nie może sam leżeć u podstaw ogólnego domniemania dotyczącego przynależności do określonej grupy etnicznej w sposób ustalający istnienie bezpośredniego i nierozzerwalnego związku między tymi dwoma pojęciami.”

Opinia Rzecznik Generalnej Tamery Ćapety w sprawie pojęcia „pochodzenie etniczne”

OPINION OF ADVOCATE GENERAL
ĆAPETA
delivered on 13 February 2025 ([1](#))

Case C-417/23

Pojęcie „pochodzenie etniczne” – podział na „nas” i „ich”:

„69. W związku z tym użycie terminu „pochodzenie etniczne” w dyrektywie w sprawie pochodzenia rasowego lub etnicznego należy odczytywać w połączeniu z terminem „rasa” jako odnoszące się do konstruktu społecznego – postrzegania w danym społeczeństwie istnienia grupy, która jest rozpoznawalna jako odmienna na podstawie pewnych cech społeczno-kulturowych, takich jak: język, literatura, muzyka, zwyczaje lub im podobnych.”

„73. W tym kontekście pojęcie „pochodzenia etnicznego” można rozumieć jako odnoszące się do postrzegania osoby lub grupy osób jako obcych lub cudzoziemców. Jako taki podział oparty na „pochodzeniu etnicznym” może być rozumiany jako podział na „nas” i „ich”; linia podziału zależy od pewnych cech fizycznych i społeczno-kulturowych, a przynajmniej od postrzegania, że różnice odnoszące się do tych cech istnieją.

74. Rozwój społeczeństwa, które jest tolerancyjne wobec różnic etnicznych, oznacza uznanie równych praw dla „nich” pomimo przekonania lub postrzegania, że „oni” mają inne cechy niż „my”.”

Opinia Rzecznik Generalnej Tamery Ćapety w sprawie pojęcia „pochodzenie etniczne”

Niejednorodna grupa zdefiniowana w sposób negatywny:

„86. To, co łączy tę grupę („osoby z krajów innych niż zachodnie), (...) jest to raczej postrzeganie jej przez ustawodawcę duńskiego w ten sposób, że grupa ta nie posiada cech drugiej grupy, czyli „osób z krajów zachodnich”.

89. Tak więc pod względem pochodzenia etnicznego grupa „inna niż zachodnia” jest definiowana w sposób negatywny – jako grupa nieposiadająca pewnych cech etnicznych (...) Oparcie tej definicji na wykluczeniu nie podważa jednak faktu, że rozróżnienie między dwiema grupami dokonywane jest na podstawie kryterium „pochodzenia etnicznego”.

91. (...) dyrektywa ta obejmuje nie tylko sytuacje, w jakich określona grupa etniczna jest traktowana w sposób mniej korzystny, lecz również sytuacje, w których poszczególne grupy znajdują się w niekorzystnej sytuacji, jeżeli kryterium, na którym się to opiera, jest „pochodzenie etniczne” tej grupy.

92. Jeżeli pojęcie „pochodzenia etnicznego” jest rozumiane jako podział na „nas” i „ich”, a dyrektywę w sprawie pochodzenia rasowego lub etnicznego należy interpretować w ten sposób, że ma ona na celu przyznanie im równych praw w społecznościach, wówczas, aby osiągnąć ten cel, dyrektywa powinna mieć zastosowanie w każdym przypadku, gdy osoby są traktowane w sposób mniej korzystny ze względu na postrzeganie ich jako etnicznie „odmiennych”.

Opinia Rzecznik Generalnej Tamery Ćapety w sprawie pojęcia „pochodzenie etniczne”

Kluczowe ustalenia dotyczące pojęcia „pochodzenia etnicznego”

„97. W niniejszej sprawie „imigranci i ich potomkowie z krajów innych niż zachodnie” zostali umieszczeni w grupie innej niż imigranci i ich zstępni z państw zachodnich na podstawie szeregu czynników, które świadczą o tym, że podstawę rozróżnienia stanowi postrzegane pochodzenie etniczne: narodowość, miejsce urodzenia i pochodzenie.

101. Okoliczność, że „imigranci i ich potomkowie z krajów innych niż zachodnie” nie stanowią jako tacy jednorodnej grupy etnicznej, jest bez znaczenia, ponieważ kryterium, zgodnie z którym zostali oni zaliczeni do tej grupy, jest pochodzenie.

103. Na tej podstawie proponuję, aby Trybunał stwierdził, że podział imigrantów i ich zstępnych na „zachodnich” i „niezachodnich” opiera się na pochodzeniu etnicznym.

Students demonstrate against the announced sale of buildings in the Mjølnerparken complex in Copenhagen, Denmark. Source: Scanpix / Skærbillede

Dyskryminacja a bezpośrednia czy pośrednia?

Aby stwierdzić **bezpośrednią** dyskryminację etniczną, konieczne jest ustalenie, że dana osoba (grupa osób) jest traktowana **mniej korzystnie** niż inna osoba (lub grupa osób) w oparciu o kryterium pochodzenia etnicznego.

Dyskryminacja **pośrednia** ma miejsce wówczas, gdy **niekorzystne traktowanie** grupy etnicznej wynika ze środka, który wydaje się neutralny, chyba że takie praktyki mogą zostać obiektywnie uzasadnione zgodnym z prawem celem, a środki do osiągnięcia tego celu są właściwe i niezbędne.

Najważniejszą **konsekwencją** ustalenia, że dany przepis lub praktyka prowadzą do dyskryminacji bezpośredniej jest to, że taki przepis lub taka praktyka nie mogą co do zasady być uzasadnione i są dlatego automatycznie zakazane.

Dlaczego zdaniem Rzecznik Generalnej Tamary Čapety należy wziąć pod uwagę dyskryminację bezpośrednią

Jednostronne rozwiązanie umów najmu

„133. W związku z tym, nawet jeśli najemcom na obszarach podlegających transformacji proponuje się przekwaterowanie do odpowiednich mieszkań, są oni traktowani w sposób mniej korzystny w porównaniu z najemcami na porównywalnych obszarach, których większość mieszkańców jest „zachodnia”. W przypadku tych pierwszych istnieje prawdopodobieństwo, że ich umowy najmu zostaną rozwiązane, podczas gdy ci drudzy w ogóle nie są narażeni na takie ryzyko.

137. W niniejszej sprawie to niezachodnie pochodzenie etniczne najemców przesądziło o powstaniu obowiązku przyjęcia planów zagospodarowania. Obowiązek przyjęcia takiego planu stwarza prawdopodobieństwo utraty miejsca zamieszkania, stawiając w ten sposób najemców na obszarach podlegających transformacji w sytuacji mniej korzystnej niż ta, w której znajdują się najemcy mieszkający na obszarach podatnych na zagrożenia

139. Ta różnica w traktowaniu zachodzi zatem ze względu na kryterium etniczne, co stanowi oczywisty przypadek dyskryminacji bezpośredniej.”

Dlaczego zdaniem Rzecznik Generalnej Tamary Ćapety należy wziąć pod uwagę dyskryminację bezpośrednią

Stygmatyzacja

„148. Na potrzeby tej dyskusji będę rozumieć stygmatyzację w ten sposób, że członkom grupy etnicznej przypisuje się społecznie nieakceptowane cechy, wyłącznie na podstawie ich przynależności do tej grupy lub postrzegania ich jako do niej przynależących.”

„150. Podobnie ustawodawstwo można by rozumieć jako wprowadzające dyskryminację ze względu na pochodzenie etniczne, jeżeli opiera się ono na uogólnionych stereotypach i uprzedzeniach wobec grupy etnicznej.

151. (...) W strategii rządu duńskiego (...) Zgodnie z tym dokumentem osoby te nie uczestniczą ani nawet nie próbują uczestniczyć aktywnie w duńskim społeczeństwie i w rynku pracy. Nie przestrzegają one wartości duńskich; przykładowo, uważają kobiety za mniej wartościowe od mężczyzn, a sprawowana kontrola społeczna i brak równości skutkują daleko idącym ograniczeniem wolności wypowiedzi jednostek. W związku z tym, zgodnie z tą strategią, mamy tu do czynienia z „negatywną spiralą kontrkultury”.

Wniosek I

Rzecznik Generalna Tamara Čapeta przedstawia następujące wnioski:

„157. (...) wydaje się zatem, że duński system prawny, rozumiany jako ustawa o mieszkalnictwie publicznym oraz plany zagospodarowania, które należy przyjąć na podstawie tej ustawy, wprowadzają dyskryminację **bezpośrednią** na podstawie kryterium **etnicznego** („niezachodni”).

- Po pierwsze, system ten stawia bowiem wszystkie osoby związane z takim kryterium w tymczasowej sytuacji w zakresie zapewnienia ich prawa do mieszkania, powodując w ten sposób mniej korzystne traktowanie tych osób w porównaniu z najemcami z innych porównywalnych dzielnic.
- Po drugie, stygmatyzuje on grupę etniczną, której strukturalnie niekorzystna sytuacja w zakresie ich zdolności do integracji ze społeczeństwem duńskim została uznana za potwierdzoną, zmniejszając w ten sposób raczej niż zwiększając ich szanse na integrację ze społeczeństwem duńskim.”

Wniosek II

Rzecznik Generalna Tamara Čapeta sugeruje, żeby wpływ wywierany przez duńską ustawę interpretować co najmniej jako **dyskryminację pośrednią**

Niemniej:

„170. (...) jestem sceptyczna co do tego, że duńskie przepisy dotyczące mieszkalnictwa można uzasadnić celem polegającym na umożliwieniu integracji „imigrantów i ich potomków z krajów innych niż zachodnie.” W każdym razie, jak już wyjaśniłam, nie wydaje mi się przekonujące, aby wpływ zastosowanego w ustawie o mieszkalnictwie publicznym kryterium „zachodnie/niezachodnie” na rozwiązanie umów najmu można było interpretować jako przepis, który jest neutralny.

171. W związku z tym proponuję, aby Trybunał stwierdził, że sytuacja taka jak ta stworzona przez ustawę o mieszkalnictwie publicznym w Danii stanowi raczej dyskryminację bezpośrednią niż pośrednią.”

Rozważani a na temat sprawy C-417/23:

- Istnieją przekonujące przyczyny prawne, aby oczekiwać, że **TSUE podaży za tokiem rozumowana przedstawionym w opinii Rzecznik Generalnej Tamary Ćapety**
- Jest prawdopodobne, że TSUE potwierdzi istnienie **dyskryminacji bezpośredniej ze względu na pochodzenie etniczne (kryterium „zachodnie/niezachodnie”)** – albo przynajmniej dyskryminacji pośredniej
- Jakie konsekwencje będzie mieć ten wyrok dla Danii?
 - Zmiana przepisów dotyczących mieszkalnictwa publicznego i wielu innych przepisów opartych na kryterium „zachodnie/niezachodnie”
 - Pozwy o odszkodowania